

BOLALARDA GIPERTERMIK SINDROM

Beshariq Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi bosh o'qituvchisi

Alijonova Sayyora

Annotatsiya

Gipertermik sindrom bolalar yoshida uchraydigan, tana haroratining keskin va nazoratsiz ko'tarilishi bilan kechuvchi xavfli klinik holatlardan biridir. Ushbu maqolada bolalarda gipertermik sindromning etiologiyasi, patogenezini, klinik belgilari, diagnostika mezonlari hamda davolash va profilaktika tamoyillari ilmiy manbalar asosida yoritilgan. Gipertermik sindromni o'z vaqtida aniqlash va to'g'ri boshqarish og'ir asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: gipertermiya, gipertermik sindrom, isitma, bolalar, pediatriya, shoshilinch holat

Annotation

Hyperthermic syndrome is a dangerous clinical condition in childhood characterized by a rapid and uncontrolled increase in body temperature. This article discusses the etiology, pathogenesis, clinical manifestations, diagnostic criteria, and principles of treatment and prevention of hyperthermic syndrome in children based on scientific sources. Early recognition and appropriate management of hyperthermic syndrome are crucial in preventing severe complications.

Key words: hyperthermia, hyperthermic syndrome, fever, children, pediatrics, emergency condition

Аннотация

Гипертермический синдром — это опасное клиническое состояние у детей, характеризующееся резким и неконтролируемым повышением температуры тела. В

статье рассмотрены этиология, патогенез, клинические проявления, диагностические критерии, а также принципы лечения и профилактики гипертермического синдрома у детей на основе научных данных. Своевременная диагностика и правильное ведение данного состояния имеют важное значение для предотвращения тяжелых осложнений.

Ключевые слова: гипертермия, гипертермический синдром, лихорадка, дети, педиатрия, неотложное состояние

Kirish

Bolalarda tana haroratining ko'tarilishi ko'pincha infeksiyon kasalliklar bilan bog'liq bo'lsa-da, ayrim hollarda u gipertermik sindrom ko'rinishida namoyon bo'lib, hayot uchun xavf tug'dirishi mumkin. Gipertermik sindrom markaziy nerv tizimi faoliyatining buzilishi, metabolik jarayonlarning izdan chiqishi va ko'p a'zoli yetishmovchilikka olib kelishi ehtimoli bilan ahamiyatlidir.

Etiologiya

Gipertermik sindrom quyidagi omillar ta'sirida rivojlanishi mumkin:

infeksiyon kasalliklar (virusli va bakterial infeksiyalar);

markaziy nerv tizimi zararlanishlari;

issiqlik urishi va quyosh urishi;

dori vositalariga nojo'ya reaksiyalar;

metabolik va endokrin buzilishlar.

Patogeneza

Gipertermik sindromda termoregulyatsiya markazining faoliyati buziladi. Natijada issiqlik ishlab chiqarish kuchayadi yoki issiqlik ajralishi kamayadi. Yuqori harorat oqsil

denaturatsiyasi, ferment tizimlarining izdan chiqishi va hujayra shikastlanishiga olib keladi.

Klinik belgilari

Bolalarda gipertermik sindrom quyidagi belgilar bilan namoyon bo'ladi:

tana haroratining 39–41 °C va undan yuqori ko'tarilishi;

terining quruq va qizargan bo'lishi;

yurak urishining tezlashuvi;

nafas olishning tezlashuvi;

hushning buzilishi, tirishishlar;

qusish va umumiy holsizlik.

ADiagnostika

Diagnostika klinik belgilar va anamnezga asoslanadi. Qo'shimcha ravishda:

tana haroratini dinamik kuzatish;

laborator tekshiruvlar (qon, siydik tahlillari);

zarurat bo'lganda instrumental tekshiruvlar o'tkaziladi.

Davolash

Gipertermik sindrom shoshilinch yordamni talab qiladi. Davolash quyidagilarni o'z ichiga oladi:

bolaning sovutilishi (fizik usullar);

antipiretik dori vositalari;

suyuqlik balansini tiklash;

asosiy sababni bartaraf etishga qaratilgan terapiya.

Profilaktika

Profilaktika choralariga quyidagilar kiradi:

bolalarda isitma holatini erta aniqlash;

infeksion kasalliklarni o‘z vaqtida davolash;

issiq muhitda bolani nazoratsiz qoldirmaslik;

ota-onalarni gipertermik holatlar haqida xabardor qilish.

Xulosa

Bolalarda gipertermik sindrom — bu jiddiy va hayot uchun xavfli holat bo‘lib, o‘z vaqtida tashxis qo‘yish va to‘g‘ri davolashni talab etadi. Pediatr va shoshilinch yordam xodimlarining hushyorligi hamda ota-onalarning bilimli bo‘lishi asoratlar xavfini sezilarli darajada kamaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Behrman R.E., Kliegman R.M., Jenson H.B. Essentials of Pediatrics. 7th ed. Philadelphia: Elsevier, 2016.
2. Shadmanov R.Sh., Axmedov B.A. Pediatriya. Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi tibbiyot nashriyoti, 2018.
3. Surunkali va o‘tkir isitmalarini boshqarish bo‘yicha klinik protokollar. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi, 2021.